

Ärende: VN/22377/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS antaa lausunnon hallituksen esitykselle yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta ja nostaakseen esiin esityksen keskeiset vaikutukset opiskelijoihin.

Asumistuen leikkaus rajoittaa mahdollisuutta opiskella

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS, Suomen ammattiin opiskelevien liitto SAKKI, Suomen Lukiolaisten Liitto SLL, Suomen opiskelija-allianssi OSKU, Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ja Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL tuovat yhteisesti lausun esiin syvän huolen siitä, että esitetyt asumistuen leikkaukset heikentävät perustavanlaatuisesti kouluttautumisen ja päätoimisen opiskelun mahdollisuuksia.

Ehdotettu keskimäärin 76 euron heikennys opiskeljaruokakunnan asumistukeen rajoittaisi monen mahdollisuutta opiskella päätoimiseksi, kun etuudet eivät enää riitä turvaamaan vakaata toimeentuloa. Kynnys opintojen aloittamiseen ja opiskelijaksi siirtymiseen nousee entistä korkeammaksi, kun se johtaa aiempaa jyrkempään pudotukseen tulotasossa. Erityisesti ne nuoret, jotka esimerkiksi huonon opintomenestyksen, rikkiäisen nuoruuden tai osaopiskelukykyisyyden vuoksi kokevat kynnyksen opiskelulle olevan korkea, saattavat lykätä opiskelua myöhemmäksi tai jättäytyä kokonaan tutkintokoulutuksen ulkopuolelle.

Kaikkia Suomen toisen ja korkea-asteen opiskelijoita edustavat liitot näkevät, että opiskelijan toimeentulon heikennykset ovat vaarallisella tavalla koko yhteiskunnan kannattamia koulutuspoliittisia tavoitteita vastaan. Opintojen aikaisella toimeentulolla on suora yhteys opiskelun mahdollisuuksiin, kannusteisiin sekä opiskelukykyyen. Opiskelijoiden toimeentulon heikentäminen ja koulutustason nostaminen yhtä aikaa ei ole mahdollista. Opiskeluaikojen lyhentäminen ja koko ikäluokan kouluttaminen toisen asteen tutkintoon jäävät toteutumatta, kun työnteko ja perusturvan

käyttäminen tulevat entistäkin houkuttelevammiksi vaihtoehtoiksi nuorille ja mahdollisuus tulla toimeen päätoimisena opiskelijana heikkenee. Lopulta työelämään astuu entistä vähemmän, velkaisempia ja uupuneempia vastavalmistuneita osaajia, joita yhteiskuntamme kipeästi tarvitsisi.

Liitot vetoavat yhdessä hallitukseen, että opiskelun mahdollisuuksia heikentäviä toimeentulon heikennyksiä ei toteuteta ja opiskelijoiden toimeentulo turvataan.

[Liittojen yhteinen lausunto päättyy]

Suunnitellut muutokset asumistukeen hallituksen taholta vaikuttavat erityisen haitallisesti ammattiin opiskelevien taloudelliseen tilanteeseen. Monet ammattikouluissa opiskelevat nuoret ovat joutuneet muuttamaan omilleen voidakseen opiskella haluamaansa alaa, ja heidän toimeentulonsa riippuu suuresti asumistuesta. Nykyinen opintotuki ei tarjoa riittävää turvaa riittävälle elintasolle, mikä on johtanut opiskelun yhä suurempaan lainapainotteisuuteen. Yhä useammat ammattikouluista valmistuvat nuoret ovat joutuneet ottamaan opintolainaa, ja FSS on huolissaan siitä, että asumistuen leikkaukset vain lisäävät opiskelijoiden velkaantumista. Hallituksen ehdotus asumistuen muuttamisesta heikentäisi täysipäiväistä opiskelua, ja ehdotuksen mukaan ansiotulovähennyksen poistaminen vähentäisi merkittävästi osa-aikatyön houkuttelevuutta. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että yhä useammat opiskelijat joutuisivat rahoittamaan koulutustaan lainarahalla, sillä osa-aikatyö opiskelujen ohessa vähentäisi tuen määrää.

Korkeampaa koulutustasoa ei voida saavuttaa tekemällä täysipäiväisestä opiskelusta nykyistäkin vaikeampaa, eikä mielenterveyskriisiä voida ratkaista pakottamalla nuoret ja opiskelijat velkaantumaan ja tekemään kokopäivätyötä täysipäiväisen opiskelun rinnalla.

Ymmärrämme, että talouden on oltava tasapainossa ja velkakierteen on katkettava, mutta tätä ei pidä tehdä nuorten ja opiskelijoiden kustannuksella. Koulutus- ja osaamistasoa ei voi nostaa lisäämällä nuorten ja opiskelijoiden taloudellista stressiä.

On tärkeää huomata, että koulutus on investointi tulevaisuuteen, ja sen tukeminen on olennaista yhteiskunnan kehitykselle. Kun harkitaan asumistukimuutoksia tai muita opiskelijoiden taloudelliseen tilanteeseen vaikuttavia päätöksiä, on ensiarvoisen tärkeää ottaa huomioon opiskelijoiden tarpeet ja hyvinvointi.

Ratkaisujen tulisi pyrkiä tasapainottamaan talous ja tukemaan opiskelijoiden pyrkimyksiä korkeamman koulutustason saavuttamiseksi ilman, että heidän taloudellinen taakkansa kasvaa liian suureksi. Koulutukseen investoiminen on pitkäaikainen strategia, joka voi tuottaa mittavia yhteiskunnallisia hyötyjä. Siksi on tärkeää etsiä kestäviä ja tasapainoisia ratkaisuja, jotka edistävät opiskelijoiden hyvinvointia ja koulutustasoa samanaikaisesti.

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS ger ett utlåtande om regeringens förslag till ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag och lyfter fram de centrala konsekvenserna av förslaget för studerande.

Nedskärningar i bostadsbidraget begränsar möjligheten att studera

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS, Suomen ammattiin opiskelevien liitto SAKKI, Suomen Lukiolaisten Liitto SLL, Suomen opiskelija-allianssi OSKU, Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK och Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL uttrycker gemensamt sin djupa oro över att de föreslagna nedskärningarna i bostadsbidraget i grunden försvagar möjligheterna till utbildning och heltidsstudier.

Den föreslagna genomsnittliga nedskärningen på 76 euro i bostadsbidraget för studerandehushåll skulle begränsa möjligheten för många människor att studera på heltid, eftersom förmånerna inte längre är tillräckliga för att ge en stabil inkomst. Tröskeln för att påbörja studier och utexamineras kommer att bli ännu högre, vilket leder till en kraftigare minskning av inkomsterna. I synnerhet unga människor som upplever tröskeln för att studera som hög, till exempel på grund av bristande skolresultat, en trasig ungdom eller de som har möjlighet till enbart deltidsstudier, kan skjuta upp sina studier eller hoppa av utbildningen helt och hållet.

De förbund som representerar studerande på andra och tredje stadiet i Finland anser att nedskärningar i studerandenas inkomster står i farlig konflikt med de samhällliga målen för utbildningspolitiken. Inkomsterna under studietiden är direkt kopplade till möjligheterna, incitamenten och förmågan att studera. Det är inte möjligt att minska studerandenas inkomster och samtidigt höja utbildningsnivån. Det är inte heller möjligt att förkorta utbildningstiden och utbilda hela åldersgruppen för att uppnå en examen på andra stadiet, eftersom arbete och tillgång till grundläggande välfärd blir ännu mer attraktiva alternativ för unga människor och möjligheten att bli heltidsstuderande blir mindre attraktiv. I slutändan kommer färre, mer skuldsatta och utmattade nytexaminerade att komma in på arbetsmarknaden, samtidigt som vårt samhälle desperat behöver mer arbetskraft.

Tillsammans uppmanar förbunden regeringen att se till att de nedskärningar av studenternas inkomster som försämrar tillgången till utbildning inte genomförs och att de studerandes försörjningsmöjligheter skyddas.

[Slutet av det gemensamma uttalandet]

Regeringens planerade förändringar av bostadsbidraget kommer att ha en särskilt negativ inverkan på den ekonomiska situationen för studerande vid yrkesutbildningar. Många ungdomar som studerar vid yrkesskolor har tvingats flytta till egna hem för att kunna studera inom sitt valda område, och deras försörjning är starkt beroende av bostadsbidrag. Det nuvarande studiestödet ger inte tillräcklig trygghet för en skälig levnadsstandard, vilket har lett till ett ökat beroende av lån för studier. Allt fler ungdomar som tar examen från yrkesskolor har tvingats ta studielån, och FSS är oroliga för att nedskärningar i bostadsbidraget bara kommer att öka studenternas skuldsättning. Regeringens förslag att ändra bostadsbidraget skulle undergräva heltidsstudier och förslaget att avskaffa förvärvsinkomstavrdraget skulle avsevärt minska attraktionskraften för deltidsarbete. I praktiken skulle detta innebära att allt fler studerande måste finansiera sin utbildning med lån, eftersom deltidsarbete vid sidan av studierna skulle minska på bostadsbidraget.

Det går inte att uppnå högre utbildningsnivåer genom att göra heltidsstudier ännu svårare, och den mentala hälsokrisen kan inte lösas genom att tvinga unga människor och studeranden till skuldsättning och heltidsarbete vid sidan av heltidsstudier.

Vi förstår behovet av att balansera budgeten och bryta skuldspiralen, men detta bör inte ske på bekostnad av ungdomar och studeranden. Man kan inte höja nivån på utbildning och kompetens genom att öka den ekonomiska stressen för unga människor och studeranden.

Det är viktigt att inse att utbildning är en investering i framtiden, och att det är avgörande för samhällets utveckling att stödja den. När man överväger förändringar i bostadsbidraget eller andra beslut som påverkar studenternas ekonomiska situation är det viktigt att ta hänsyn till studenternas behov och välbefinnande.

Lösningarna bör syfta till att balansera ekonomin och stödja studenterandenas ambitioner att uppnå högre utbildningsnivåer utan att överbelasta dem ekonomiskt. Att investera i utbildning är en långsiktig strategi som kan ge betydande sociala fördelar. Det är därför viktigt att söka hållbara och balanserade lösningar som samtidigt främjar studerandenas välbefinnande och utbildningsnivå.

von Kraemer Melina
Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf

Wasström Vilma

